

Ny i Norden

For studieforbund og foreninger som vil arbeide med mennesker som akkurat har ankommet til et nordisk land. Innsamling av erfaringer til inspirasjon, og som kunnskapsgrunnlag for diskusjon og prosjektplanlegging.

Velkommen til Ny i Norden!

Forbundet Nordisk Vuxenupplysning (FNV) er en nordisk paraplyorganisasjon som har nordiske studieforbund som medlemmer. Disse er Liberalt opplysningsforbund samt studieforbundet Neto, i Danmark, De grønnes studieforbund VISIO, Maaseudun Sivistysliitto (MSL), Svenska studieförbundet (SSF), Finland, Senterpartiets studieforbund (SpS), Studieforbundet Kultur og Tradisjon, Norge og Studieförbundet Vuxenskolan (SV) fra Sverige.

Ny i Norden-håndboken har blitt til ved hjelp av finansiering fra Nordisk ministerråd, Nord Plus Voksen-programmet. Ny i Norden er resultatet av ett toårig prosjektarbeid under tittelen *Ny i Norden – voksenopplæringens rolle i integreringen*.

Håndboken er resultatet av møter og treff med innvandrere, ansatte og frivillige innenfor voksenopplæringssektoren, som alle har mangeårig erfaring med hvordan det er å komme som ny til Norden. Håndboken skal fungere som en støtte i integreringen av innvandrere i respektive land, og i Norden.

For at håndboken skal fungere i alle nordiske land, er boken skrevet på de nordiske hovedspråkene dansk, finsk, norsk og svensk. Vi gir en kort bakgrunn om hvert nordisk land, samt kort statistikk om innvandringen i respektive land, med henvisninger til nettsider som gir ytterligere informasjon. Vi gir også informasjon om mangfoldet av språk som snakkes innenfor Norden.

Gjennom en undersøkelse blant innvandrere har vi fått fram hva man som ny i Norden oppfatter som viktig å kjenne til om det nordiske samfunnet. Vi gir også et innblikk i hvordan nordboere oppfører seg, hvordan samfunnet er oppbygd og hvorfor foreningsvirksomheten er så viktig og omfattende. Til sist gir vi verktøy for voksenopplæring innenfor Norden, til bruk i arbeidet med å møte nyankomne. Avslutningsvis gir vi tips til ulike nettsider fra alle nordiske land, med fakta og informasjon slik som lenker, litteratur, prosjekter med mer.

Veiledning til dette materialet

Ny i Norden er en håndbok som retter seg både mot aktører innen voksenopplæring i Norden, og til innvandrere som kommer i kontakt med den nordiske voksenopplæringen. For at håndboken skal være praktisk å anvende på alle fire språk, har vi gjort tekstdelen så kortfattet som mulig og i stedet satt inn henvisninger til ulike nettsider der man får mer utførlige fakta om det som berører eget land. Det kan også være lurt å se på hva man gjør i våre naboland, for å få tips og ideer. Ut fra den undersøkelsen prosjektgruppen gjorde blant innvandrere høsten 2012, har vi tatt fram synspunkter på Norden som kan være tankevekkere og eventuelt bidra til diskusjon. Til sist i håndboken gir vi ulike verktøy til bruk i voksenopplæringen, med eksempler på gode måter å møte innvandrere i våre nordiske land på.

Takk for at du har tatt del i arbeidet vårt!

Vi i prosjektledelsen: Beatrice, Britt-Marie, Irene, Ragnhild og Yvonne håper du vil ha nytte av vår håndbok i integreringsarbeidet innenfor voksenopplæringen. Vi ønsker at vi gjennom å lære å kjenne og forstå hverandre, hverandres kulturer, tradisjoner og arbeidsmåter kan gi alle nyinnflyttede til Norden en mulighet til å kjenne seg varmt velkomne.

Om håndboken Ny i Norden

Ny i Norden er både et prosjekt, og navnet på dette materialet. Formålet med prosjektet er å samle erfaringer fra studieforbund og foreninger i Norden i møtet med mennesker som akkurat har flyttet til et av de nordiske landene. Materialet skal gi veiledning og metoder som løfter voksenopplæring som aktør for informasjon. Vi hjelper hverandre i Norden!

Ny i Norden drives innenfor paraplyorganisasjonen FNV, Förbundet Nordisk Vuxenupplysning (www.fnv.se). FNVs medlemmer er studieforbund i de nordiske landene. Håndboken henvender seg til deg som er studiesirkelleder, ansatt eller tillitsvalgt i studieforbund eller i noen av studieforbundenes mange medlemsorganisasjoner. Ny i Norden gir deg en introduksjon til innvandringen i Norden, til hva innvandrere ønsker å få vite om sitt nye hjemland, og om metoder, ideer og flere veier til kunnskap.

Det er ikke meningen at håndboken skal benyttes direkte i studiearbeidet, og den er derfor ikke inndelt som et studiehefte. Den skal snarere gi inspirasjon og hjelp til å se ulike veier og muligheter, og gi kunnskapsgrunnlag for samtaler og diskusjon som fører fram til god voksenopplæring. Sett fokus på voksenopplæringen som møteplass for mennesker!

(Den norske versjonen av Ny i Norden er oversatt og tilrettelagt av Kristin Madsen, og er oppdatert i november 2015.)

Vi blir flere i Norden!

Norden består av Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt de tre selvstyrte områdene Færøyene, Grønland og Åland med til sammen har 25 millioner innbyggere (2012). Norden har spredt bosetning. Det eneste unntaket er Danmark, med sine 130 personer per kvadratkilometer (km²). Sverige, Norge og Finland har mellom 16 og 23 personer per km², Island har 3,4 mens det bare bor 0,14 grønlandere per km² på den isfrie delen av Grønland (2012).

Befolkningen i Norden har økt med omkring 2,6 millioner innbyggere siden 1990. Den sterkeste befolkningsøkningen har Island hatt med 26 %, fulgt av Norge og Åland med 17 %. Økningen i befolkningen forklares med flere fødsler enn dødsfall, og større innvandring enn utvandring. I 2011 hadde innvandringen størst innvirkning på befolkningsutviklingen i Sverige.

Sverige har også den største andelen innvandrere. 15 % av den svenske befolkningen er født i et annet land. I Danmark og Norge er prosentandelen rundt åtte prosent, og i Finland fire prosent. Ti prosent av den islandske befolkningen er født i et annet land.

En stor del av migrasjonen i Norden skjer mellom de nordiske landene. Et fritt arbeidsmarked, språkrelasjoner og gjensidige regler for studieopphold, gjør det enkelt for nordiske borgere å flytte mellom landene. Innvandringen til Norden inkluderer både borgere som flytter tilbake til hjemlandet, og borgere fra andre land som får oppholdstillatelse.

Norge

Innvandrere i Norge består av personer som kommer fra 219 ulike land og selvstyrte regioner. De har kommet til Norge som flyktninger, som arbeidsinnvandrere, for å utdanne seg eller gjennom relasjon til noen som allerede er bosatt. Omkring 655 000 personer bosatt i Norge har enten innvandret selv (547 000) eller er født i Norge med utenlandsk fødte foreldre (108 000). Til sammen utgjør disse to gruppene 13,1 % av befolkningen. Av disse har 294 000 personer europeisk bakgrunn, 163 000 personer asiatisk bakgrunn, 60 000 personer afrikansk bakgrunn og nesten 18 000 kommer fra Syd- og Mellom-Amerika. 11 000 kommer fra Nord- Amerika og Oceania.

Det er flest innvandrere fra Polen, deretter Sverige, Tyskland og Litauen. Antallet innvandrere til Norge har økt de siste 50 årene. Etter andre verdenskrig kom flyktninger fra Øst-Europa, senere kom arbeidsinnvandrere både fra Europa og fra resten av verden. Arbeidsinnvandringen stoppet i 1975, og etter dette har antallet flyktninger fra land i Asia, Afrika, Latin-Amerika og Europa utenfor EU/EØS økt. Fra utvidelsen av EU i 2004 har det skjedd en markant økning av innvandringen fra de nye EU-landene som Polen og de baltiske statene.

Utlendingsdirektorat (UDI) ligger under Justis- og beredskapsdepartementet, og har ansvaret for innvandrings- og flyktningsspørsmål. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har ansvar for integreringsspørsmål, og er underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD).

- Statistikk om innvandring til Norge: <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere> (Statistisk sentralbyrå)
- Forskningsrapporter om innvandring (UDI): <http://www.udi.no/statistikk-og-analyse/forsknings-og-utviklingsrapporter/>
- Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet: <http://www.imdi.no/>
- Regjeringens flyktninge- og innvandringspolitikk: <https://www.regjeringen.no/no/tema/asylsituasjonen/innvandring/id918/> (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet)
- Utlendingsdirektoratet: <http://www.udi.no/>
- Mer informasjon til personer som kommer til Norge: <http://www.norden.org/sv/norden-foer-dig/flytta-inom-eller-till-norden/flytta-till-norge>

Danmark

Ved utgangen av 2011 var andelen innvandrere i den danske befolkningen 7,9 %. Flertallet av innvandrerne bor i hovedstadsregionen, der innvandrere i første og annen generasjon utgjør ca 16 % av befolkningen. Innvandrere i Danmark kommer fra mer enn 200 ulike land, derfor snakker vi om mennesker med svært ulik bakgrunn.

Tyrkia er det landet som har bidratt med flest innvandrere til Danmark, med drøyt 32 000 personer. Deretter kommer Tyskland, 28 500 personer og Polen, 28 000 personer.

- Mer statistikk om innvandring til Danmark: <http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/indvandrere-og-efterkommere.aspx> (Danmarks Statistik)
- <http://www.dst.dk/pukora/epub/upload/16601/indv.pdf> Invandrere i Danmark 2012.
- Mer informasjon om innvandringspolitikk og mottak i Danmark: <http://www.vifin.dk/> (Videncenter for Integration)
- Mer informasjon til personer som kommer til Danmark: www.nyidanmark.dk
- <http://www.norden.org/sv/norden-foer-dig/flytta-inom-eller-till-norden/flytta-till-danmark>

Finland

I 2010 flyttet totalt 24 600 personer til Finland for godt. I tallene inngår ikke personer som flyttet til landet tilfeldig på grunn av for eksempel arbeid eller studier. Av de som flytter til Finland er cirka en tredjedel finner som vender tilbake til hjemlandet. Nettoinnvandringen har de senere årene gitt et tilskudd på ca 13 000 - 15 000 personer. Finsk statsborgerskap er i årene 2000 – 2009 gitt til over 45 000 personer. I følge Statisticentralens statistikk over befolkningsstruktur bodde 257 248 personer av utenlandsk opprinnelse i Finland ved slutten av 2011. Antall personer født utenlands, dvs. personer av utenlandsk opprinnelse i første generasjon ble oppgitt til 219 702, og antall personer født i Finland, dvs. personer av utenlandsk opprinnelse i andre generasjon til 37 546.

Innenriksministeriet har ansvaret for å utforme lovverk vedrørende innreise, besøk i landet og utflytting. Arbeidsmarkeds- og næringsdepartementet er ansvarlig for integrasjon av nyankomne. Utgangspunktet i utlendingsloven er at besøk i Finland forutsetter visum og oppholdstillatelse. I utlendingslovens bestemmelser er det forskjell mellom EU-borgere og derved likestilte personer, og tredjelandsborgere. EU-borgere behøver ikke oppholdstillatelse, og må bare registrere sin oppholdsrett. Migrasjonsverket tar hånd om og avgjør spørsmål som gjelder den enkelte utlendings innreise, besøk i landet og utflytting fra landet.

- Mer statistikk om innvandring til Finland:
http://www.migri.fi/information_om_verket/statistik, http://www.stat.fi/til/vrm_sv.html
- Mer informasjon om migrasjonspolitikken og mottak i Finland:
www.migrationsverket.fi, <http://www.intermin.fi/sv/migration>,
<http://www.tem.fi/index.phtml?l=sv&s=4626>
- Mer informasjon til personer som kommer til Finland: www.lifeinfinland.fi ,
<http://www.norden.org/sv/norden-foer-dig/flytta-inom-eller-till-norden/flytta-till-finland>

Sverige

I 2011 var omkring 1,4 millioner personer av befolkningen i Sverige født i utlandet, noe som tilsvarer cirka 15%. De vanligste opprinnelseslandene for personer som innvandret dette året var Sverige (gjeninnvandring), fulgt av Irak og deretter Polen. I 2011 innvandret 96 467 personer til Sverige. Samtidig utvandret 51 179 personer, noe som gir en nettinnvandring på 45 288 personer. Antall personer som utvandret fra Sverige var større i 2011 enn noen gang tidligere, til og med flere enn i det året (1887) hvor utvandringen til Amerika var som størst. Til Sverige kommer det personer fra mange ulike land, i 2011 var 171 ulike borgerskap aktuelle.

I Sverige er immigrasjons- og integrasjonsspørsmål innordnet under arbeidsmarkedsdepartementet, men i en særskilt ministerportefølje. Migrasjonsverket har ansvaret for å ta seg av enkeltindividers inn- og utflytting av landet. Arbeidsformidlingen har hovedansvaret for etablering av flyktninger, og samarbeider med kommunene om mottak.

- Mer statistikk om innvandring til Sverige:
www.scb.se Statistiska Centralbyrån SCB
<http://www.sverigeisiffror.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/in-och-utvandring/#633d8daf-2ecc-4d13-a185-25103dc5f1d5>
SCB om innvandring og utvandring i Sverige
- Mer informasjon om migrasjonspolitikken og mottak i Sverige:
www.migrationsverket.se
www.migrationsinfo.se
<http://www.regeringen.se/sb/d/1483>
- Mer informasjon til personer som kommer til Sverige:
www.migrationsverket.se
<http://www.migrationsverket.se/info/3732.html>
<http://www.norden.org/sv/norden-foer-dig/flytta-inom-eller-till-norden/flytta-till-sverige>

Språk i Norden

Vi snakker en rekke ulike språk i Norden, selv om de skandinaviske språkene er de største og viktigste. Danmark har ennå ingen språklov, men de øvrige landenes parlamenter har gitt bestemmelser om nasjonalspråk og minoritetsspråk med særstilling. Det betyr at man skal kunne kommunisere i samfunnet ved hjelp av disse språkene.

Finland har to nasjonalspråk, finsk og svensk samt tre minoritetsspråk: samisk, romani og tegnspråk. I Finland kan man integreres enten i det finske språket, eller i det svenske. Fordelen med svensk er at det på en enklere måte åpner dører til det øvrige Norden. Norge har norsk som nasjonalspråk, og det deles inn i variantene bokmål og nynorsk. Minoritetsspråkene i Norge er seks i alt: sørsamisk, lulesamisk, nordsamisk, kvensk, romanes og romani. Sverige har svensk som nasjonalspråk, og fem nasjonale minoritetsspråk: finsk, meänkieli (Tornedalsfinsk), samisk, romani chib og jiddisch. I alle nordiske land lærer barn i grunnskolen engelsk fra tidlig alder, og en stor del av befolkningen kan gjøre seg forstått, og føre en samtale på engelsk.

I tillegg finnes det selvsagt en rekke andre minoritetsspråk, siden alle innvandrere jo i prinsippet har et annet morsmål enn skandinavisk eller finsk. Hvilke språk som er store minoritetsspråk varierer fra land til land, avhengig av hvor innvandrerne i landet kommer fra. I kontakt med samfunn og offentlighet må mange bruke tolk de første årene sine i Norden. Les mer om nasjonale minoriteter i Norden på Foreningen Nordens hjemmeside:

<http://www.norden.se/Nordenfakta/Minoriteter-i-Norden/>

... så inn i Norden

I prosjektet "Ny i Norden" har vi intervjuet et antall innvandrere i respektive nordiske land. Når vi spør om hva innvandrere har behov for å vite, og lære seg er svarene temmelig like fra land til land. Her er noen typiske kommentarer:

"Ta vare på soltimene"

"Kunne språk, kultur, historie og vite hvordan det sosiale systemet fungerer"

"Det viktig for alle som til et nytt land å tilpasse seg"

"Lære å sette pris på naturen"

"Nordboere er ærlige, du kan stole på folk"

"Nordboere er reserverte"

"Viktig å lære seg både rettigheter og plikter"

"Norden gir gode muligheter till deltagelse – og likestilling"

"Forstå klimaet og de fire årstidene"

"Hvor finner jeg nye venner?"

"Lære å kjenne andre enn innvandrere"

"Å være en del i foreningslivet er viktig for å forstå samfunnssystemet"

"Hvordan går jeg fram for å få arbeid, eller starte en bedrift?"

"Historie og geografi"

"Skikk og bruk, kulturtradisjoner"

"At du kan bestemme mye selv, og at det ikke er forskjell på mennesker"

Dialog!

- ➡ Er dere enige med dem som har gitt kommentarer? Er dette kommentarer som dere selv har hørt? Noe som overrasker?
- ➡ "Den reserverte nordboeren": er dette en myte, eller noe som innvandrere faktisk opplever?
- ➡ Er nordboere i alminnelighet like eller ulike hverandre? Hvordan oppfatter vi likheter og ulikheter?

Finnes det noen nordisk identitet? Hva er det som er typisk nordisk? Det finnes antagelig nesten like mange svar som det finnes mennesker som kjenner til Norden som begrep. Kultur er noe som utvikles hele tiden. Det som er typisk nordisk i dag, behøver ikke å ha vært det i går – og blir det kanskje heller ikke i morgen. Men noen ting er sammenfallende og generelle for de nordiske samfunnene:

1. Demokrati. De nordiske landene er gamle og sterke demokratier. Man pleier å si at parlamentarismens vogge ligger på Island, nærmere bestemt i Thingvellir, en plass der islendingene møttes allerede på 900-tallet for å bestemme felles regler og forpliktelser. Det islandske Alltinget er verdens eldste parlament. Demokratiet gjennomsyrrer hele det nordiske samfunnet, der det er viktig at hvert enkelt menneske får delta og være med å bestemme om sin egen livssituasjon og framtid. Alle mennesker har lik verdi, og rettferdighet er et sentralt begrep.

2. Rettigheter og plikter. De nordiske landene er velferdsstater, noe som innebærer at borgerne skattlegges på ulike måter. Pengene brukes på fellesskapsløsninger slik som veier, kommunikasjon, utdanning, helse og omsorgstjenester, og grunnleggende sosial sikkerhet for arbeidsløse og marginaliserte grupper. I Norden har dessuten alle rett til å ferdes i naturen for å plukke bær og sopp, mosjonere og søke rekreasjon (Allemannsretten). Men alle rettighetene medfører også plikter. I Norden forventes det at folk følger regler, tar ansvar for hverandre, og deltar i valg og andre samfunnsaktiviteter.

3. Naturen og de fire årstidene. Norden har et vekslende klima med fire tydelige årstider. Været påvirker oss nordboere mye, og vi liker å prate om det det! For oss er det viktig å ta vare på soltimene, og være mye utendørs. Vi har en sterk kjærlighet til det å være ute i naturen og på sjøen. Enten man bor på landsbygda eller i byen, så er natur og friluftsliv en viktig del.

4. Foreningsliv. Sivilsamfunnet i Norden består av foreninger, studieforbund, sosiale foretak, stiftelser og andre selvstyrte grupperinger av mennesker og ressurser. Et enkelt individ kan ikke påvirke så mye, men i en gruppe og ved at flere går sammen kan man bli en reell maktfaktor. I de nordiske landene er Sivilsamfunnet både utøver av aktiviteter, og en slags overvåker av det offentlige samfunnets virksomheter. Det er naturlig for nordboere å være med i ulike organisasjoner og virksomheter – vi forventer av hverandre at den enkelte tar ansvar, og at vi gjør ting sammen.

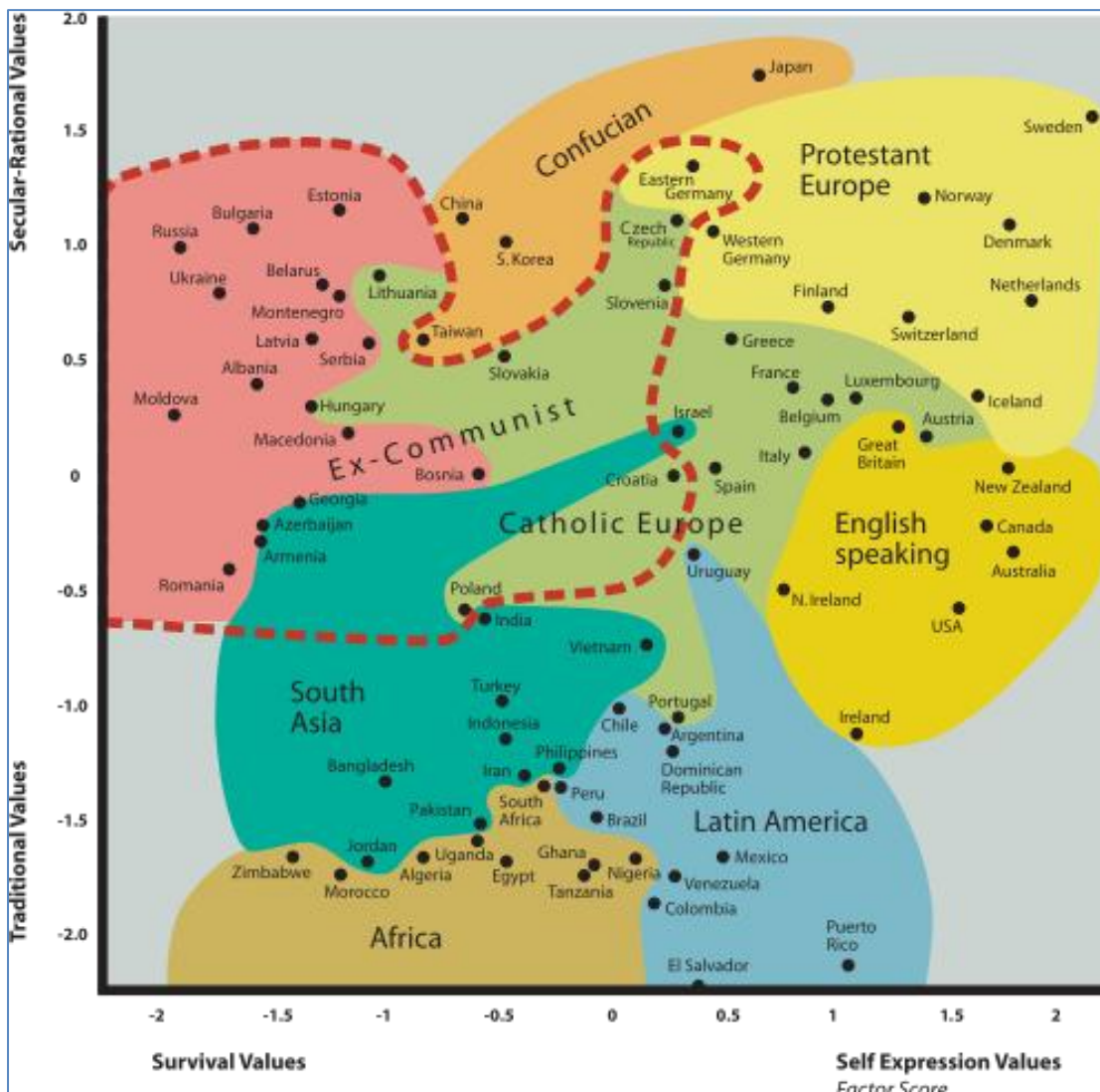
5. Nordisk kunnskap. Å kunne forsørge seg selv og sine barn er en sterk drivkraft for de aller fleste nordboere. Derfor er arbeidet viktig, og mange identifiserer seg med sitt yrke. "Hva jobber du med?" er et vanlig spørsmål. Mange nordboere er også teknisk flinke og interesserte, og vi er blant de mest oppkoblede i verden. Vårt klima krever samarbeid, og det er svært viktig å kunne stole på sine medmennesker. Derfor kan det ta litt tid å bli kjent med, og riktig lære seg å kjenne personer som er født i Norden.

Dialog!

- Hva kan vi kjenne igjen som typisk for de nordiske landene og menneskene som bor her?
- Er det noe som kjennes tvilsomt?
- Hvilke nordiske særtrekk er gode og viktige å løfte fram i kontakten med nyankomne?

Kulturelt fellesskap i Norden

De nordiske landenes kulturelle fellesskap framgår av den globale undersøkelsen av kulturelle vurderinger, World Values Survey, og i Inglehart-Welzels kulturkart over verdens land som er en forenklet, grafisk framstilling av resultatene fra studien. Se bildet over. Der plasseres de nordiske landene som en relativt homogen folkegruppe som vurderer personlig frihet, individualisme, demokrati og sekulær-rasjonell samfunnsorden klart høyere enn relasjonene til tradisjon, religion og stat. Folk i Norden utmerker seg ved denne kulturelle norm- og vurderingsmåten, og har minst kulturell avstand til land som Nederland Tyskland, Sveits og kanskje Japan.

Et av de sterkeste særtrekkene for de nordiske landene er den høye, sosiale kapitalen. Dette innebærer at nordboere generelt sett har større tillit til sine medmennesker, og til samfunnets institusjoner enn i noen annen del av verden.

Dialog!

- Hvor i kulturkartet finner vi de landene som de største innvandrergroppene kommer fra?
- Hvilke forskjeller kan vi se?
- Hva kan disse forskjellene få av effekter i møtet mellom mennesker fra disse landene?
- Kjenner vi igjen forskjeller som de nordiske landene har på kulturkartet, hvis vi sammenligner dem med hverandre?

Voksenopplæringens integrerende rolle

Hva er voksenopplæring?

Voksenopplæring er en paraplybetegnelse for organisasjoner, skoler og institusjoner som gir voksne mennesker mulighet for vekst og utvikling, gjennom frivillig opplæring og utdanning.. I Finland kalles dette "fri dannelse" og i Danmark "voksenopplysning"

Eksempler på voksenopplæring er

- Studieforbund
- Folkehøgskoler
- Folkeakademier
- Bibliotek
- Museer
- Medborgerinstitutt
- Public Service (Utbildningsradioen i Sverige, NRK skole etc.)

Vi vil her fokusere på studieforbund, og de organisasjonene som er medlemmer av studieforbund.

Studiesirkelen i fokus

Grunnmuren i studieforbundenes virksomhet er studiesirkelen, eller studieringen. I studiesirkler møtes mindre grupper av mennesker for i fellesskap å søke ny kunnskap, samtale og oppøve ferdigheter. Å delta i studiesirkler er alltid frivillig, og sirkelen ledes av en studieleder. Studieforbundenes virksomhet finansieres til dels av staten og kommunene, men også av deltagerne selv. Foruten studiesirkler arrangeres studieforbundene kulturarrangementer, forelesninger og helgekurs. Et studieforbund kan også gjennomføre opplæring på oppdrag, for eksempel etterutdanning på en arbeidsplass eller norskopplæring for innvandrere i en kommune. Mange studieforbund driver også prosjekter med for eksempel lokalsamfunnsutvikling, bygdeteater, oppstart av sosiale virksomheter, eller arbeid rettet mot nyankomne innvandrere. Lokalene til et studieforbund er ofte møteplass for mennesker i nærmiljøet, og treffpunkt for ulike virksomheter.

Finnes der for alle

Et viktig utgangspunkt for voksenopplæring er å gi utviklingsmuligheter for alle mennesker. Det betyr at studieforbundet tar et spesielt ansvar for å søke opp grupper av mennesker som ikke selv finner fram til studieforbundet. Dette kan gjelde langtidssykemeldte, arbeidsløse, ungdommer som har falt ut av skolen, og nyankomne innvandrere. Voksenopplæringens ulike virksomheter kan tilby møteplasser, mulighet til å holde kontakt med hjemlandet, kunnskap om det nye landet og kontakter med innfødte nordboere.

Langsiktighet

Voksenopplæringen og studiesirkelene har eksistert i mer enn 100 år i Norden. Voksenopplæringens form er gammel, men innholdet er alltid nytt! Så snart en mindre gruppe mennesker møtes og snakker sammen, oppstår det læring. Hva man snakker sammen om er selvfølgelig viktig, men samtale-emnene kan fort byttes ut. En studiesirkel eller annen voksenopplæringsaktivitet er derfor enkel å arrangere ut fra et aktuelt emne.

Eksempler på virksomheter

<http://www.internationellavanner.se> Språkcaféer med mer

<http://www.hiphopakademien.se> Hiphop-virksomheten i Göteborg

<http://www.sv.se/sv/Hemsidesmallar/Avdelningar/malmo/SV-Skolan/> SV-skolan for eldre personer med innvandrerbakgrunn

Verktøy for å møte nyankomne i Norden

Hvordan kan vi jobbe innenfor studieforbundene og våre medlemsorganisasjoner rundt om i de nordiske landene for å nå dem som flytter hit? Innvandring til Norden skjer av mange ulike grunner, og derfor har innvandrere også ulike behov. Det er selvfølgelig viktig å treffes, og undersøke hvilke behov som finnes og hva vi som forening eller studieforbund kan hjelpe til med. Som vi så i kapitlet "... så inn i Norden" er mange innvandrere innstilt på å lære seg så mye som mulig om det nye landet. Dette er enklere når kontakten mellom innvandrere og sivilsamfunnet blir tettere.

Metoder

Oppsøkende virksomhet.

I hvilken sammenheng kan vi treffe innvandrere i vår kommune? Språkstudier? I bostedsområder? Arbeidsformidlingen? Kirker? Andre frivillige organisasjoner som Røde Kors eller andre virksomheter? Ta kontakt!

Oppsøkende virksomhet gjennom kontakter.

Hvilke personer i vårt område arbeider profesjonelt med å ta i mot nyankomne med helsetilbud, utdanning, tolketjeneste eller tilbud om arbeid? Ta kontakt gjennom disse personene.

Prosjekter

Skape, og søke prosjekter som finansierer oppsøkende virksomhet og igangsetting.

Samarbeidspartnere

- ➔ Studieforbund, medlemsorganisasjoner, kommuner, integrasjonsheter, utdanninger
- ➔ Bedrifter, inklusive sosiale virksomheter
- ➔ Kirker og andre frivillige organisasjoner
- ➔ Innvandrersorganisasjoner

Møteplasser

- ➔ Studiesirkler og kurs
- ➔ Kaféer
- ➔ Flerkulturelle sentre
- ➔ Studiebesøk
- ➔ Språkstudioer og språklaber
- ➔ Faddervirksomhet/mentorprogram

Temaer for aktiviteter:

Hvis vi ser på de kommentarene som innvandrere har gitt i prosjektet Ny i Nordens spørreundersøkelser (avsnitt 2 ... så inn i Norden), så er det noen svar som peker på hvorfor voksenopplæring er spesielt godt egnet til å jobbe med og for integrasjon:

- ➔ Få et nettverk av personer som har bodd lenge i landet
- ➔ Få lære om hverdagslivet i landet
- ➔ Få trene på språket
- ➔ Få fortelle om sitt eget land og sin egen historie

Lag en arbeidsplan!

Hva vil vi med vår aktivitet, med vårt prosjekt eller vårt engasjement? Strukturer arbeidet ved hjelp av en enkel arbeidsplan.

- ➔ Gi aktiviteten et navn eller rubrikk.
- ➔ Sett tre konkrete mål.
- ➔ Hvem skal være med? Hvordan når vi dem?
- ➔ Hva skal det koste? Hvordan finansierer vi aktiviteten?
- ➔ Lag en tidsplan, på litt lengre sikt og med fastsatte datoer for den nærmeste tiden
- ➔ Hva behøver å gjøres? Fordel arbeid og ansvar.
- ➔ Hvordan holder vi kontakt under arbeidet?
- ➔ Når justerer vi planene, og når er vi ferdige?

Eksempel på virksomheter

- FIKA står for Förening, Integration, Kommunikation och Aktivitet. Ett integrasjonsprosjekt i södra Finland for de svenskspråkiga regionerna. FIKA vil motvirke marginalisering av individer og segregering mellom samfunnsgrupper. Prosjektets primære mål er å forbedre mulighetene for å integreres i det finnlandssvenske samfunnet ved hjelp av foreninger og aktører i tredje sektor. (<http://fika.luckan.fi/>)
- SV-skolan i Malmö der innvandrede pensjonister møtes i studiesirkler for å øke sin kunnskap om samfunnet, og for å skape sosiale nettverk. (<http://www.sv.se/sv/Hemsidesmallar/Avdelningar/malmo/SV-Skolan/>)

Lenker og litteratur

Hvor kan jeg lære mer? Hvilket studiemateriell finnes? Skjønnlitteratur, antologier, fakta og lenker.

På norsk - lenker og ressurser:

Frivillighet Norge – Knekk inkluderingskoden – inspirasjonsbank for frivilligheten:

<http://inkluderingskoden.no/>

Statistisk sentralbyrå : <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere>

Utlendingsdirektoratet UDI: www.udi.no/

Integreringsbarometeret 2013/2014/Integrerings- og mangfoldsdirektoratet IMDI:

http://www.imdi.no/Documents/Rapporter/2015/integreringsbarometeret_innvandrerutvalgen_e.pdf/

Artikkel Aftenposten viten: <http://www.aftenposten.no/viten/5myter/Myter-og-fakta-om-innvandring-i-Norge-8013068.html>

Forskningsstiftelsen Fafo:

<http://www.fafo.no/index.php/nb/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/innvandring-og-arbeidsmarkedsintegrering/>

LNU – Norges barne- og ungdomsorganisasjoner: Mangfold og inkludering, ressurside:

<http://www.lnu.no/kompetanse/ressurser/inkludering/>

Romaner:

Khalid Hussain: *Pakkis*.

Oppvekstroman om det å leve et dobbeltliv i to ulike kulturer – den norske og den pakistanske. Tiden Norsk Forlag, Oslo 1986

Roda Ahmed: *Forberedelsen*. Gyldendal, Oslo 2008.

Boka handler om å være andregenerasjons innvandrerjente i Norge, og om kulturkonflikter.

Fakta:

Amal Aden: *ABC i integrering. 111 gode råd om hvordan alle kan bli fullverdige borgere i det norske samfunnet*. Aschehoug, Oslo 2009.

Beret Bråten og Cecilie Thun (red.): *Krysningspunkter. Likestillingspolitikk i et flerkulturelt Norge*. Akademika, Oslo 2013.

Anniken Hagelund og Jill Loga: *Kunnskapsoversikt om frivillighet, innvandring og integrasjon*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, Bergen 2009.

Berit Berg: *Innvandring og funksjonshemming*. Universitetsforlaget, Oslo 2012.

Liv B. Johansen og Ida T. Vedeld: *Mangfoldige minner. Innvandreres egne historier*. Aschehoug, Oslo 2009.

På svensk – lenker og ressurser:

www.fores.se

Tankesmedjan Fores

www.migrationsinfo.se

Faktadatabas om migration till Sverige

www.migrationsverket.se

Migrationsverket

www.resurs.folkbildning.net

Folkbildningsnätets resurssidor – projekt och pedagogik

www.ur.se/play

Utbildningsradion, många tusen radio- och tv-program

Romaner:

Can M, Tätt intill dagarna, Norstedt 2006. Självbiografisk om föräldrarna kamp för ett bättre liv och hur drömmen om att återvända går i kras.

Khemiri J H, Montecore, Norstedts, Stockholm 2006. En roman om att komma till ett land där tolerans och mångfald är honnörsbegrepp, men där främlingsfientlighet och rasism är en del av vardagen.

Fakta og studiemateriell:

Hojem P, Ådahl M, Kanadamodellen – hur invandring leder till jobb, Fores, Stockholm 2011

Mångfald berikar Sverige, studiematerial från Studieförbundet Vuxenskolan, 2008.

Grundmaterial om invandringen till Sverige, religion, gemenskap och utanförskap.

O/Lika, metodmaterial mot fördomar och diskriminering, www.lsu.se

Typiskt svenskt! Din handbok till svennelivet. LL-förlaget 2012. <http://www.lattlast.se/ll-forlaget/lattlast-handbok-till-svennelivet>

På dansk – lenker og ressurser:

www.nyidanmark.dk Ny i Danmark – for nyankomne

<http://www.dr.dk/Undervisning/Norden/Forside.htm> Website med filmer, spill, med mer for barn om Norden. Passer for alle aldre!

www.vifin.dk Videnscenter for Integration

www.dst.dk Danmarks Statistik

<http://flygtning.dk>

Litteratur

Rejse i tiden, Ole Schramm og Claude Barbet, Sandrosen

Danmark før og nu – udgivet af Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration. Ny i Norden Sida 14

Medborger i Danmark, en håndbog for nye borgere om det danske samfund, Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration

Viljen og vejen, Integration på det danske arbejdsmarked, Per Straarup Søndergaard, Kroghs Forlag

Det gælder om at rydde sten af vejen, Charlotte Bie og Jette Skadhauge, UC2
Indvandrere i Danmark (2012), Danmarks Statistik (hentes som pdf
<http://www.dst.dk/da/Statistik/Publikationer/VisPub.aspx?cid=16601>

På finsk og svensk – lenker og ressurser:

www.migri.fi Migrationsverket
www.lifeinfinland.fi Informasjon til innvandrere
www.luckan.fi/helsingfors
<http://fika.luckan.fi/> Om prosjektet FIKA,

Fakta:

Engdahl J, *Förändring via invandring och tro. Självbiografi om uppväxt i Ryssland och flykten till Åland.*

Hellman S, *Kvinnor utan land – Femton berättelser*, Schildts&Söderström, Helsingfors 2012

Generelt om Norden – lenker:

www.arbeidslivinorden.org/
Arbetsliv i Norden (Nordisk ministerråd)

<http://www.norden.org/sv>
Nordisk ministerråd

<http://www.norden.org/sv/norden-foer-dig>.
Hallå Norden! Information för dig som flyttar mellan och till nordiska länder.

Fakta:

Norden i tal 2012. Nordisk ministerråd.

<http://www.norden.org/sv/publikationer/publikationer/2012-751>

FNV och nordisk folkbildning

FNV vill stärka den nordiska identiteten genom att främja det nordiska inslaget i nationellt, nordiskt och internationellt samarbete. FNV bildades 1970 och omfattar sju studieförbund från fyra nordiska länder.

FNV arbetar med opinionsarbete gentemot politiker och andra beslutsfattare för ett levande nordiskt civilsamhälle och för folkbildningens samhällsnytta.

En viktig uppgift för FNV är att också samarbeta med andra nordiska folkbildningsnätverk, nordiska organisationer och samhällets organ för det nordiska samarbetet.

FNV:s aktiviteter och verksamhet utgörs av olika nordiska projekt finansierade av programmet NordPlus Vuxen från Nordiskt ministerråd. Projekten administrerade av FNV eller någon av FNV:s medlemsorganisationer. Vidare bidrar deltagar- och årsavgifter från medlemsorganisationerna till FNV:s organisering.

Titta in på FNV:s hemsida www.fnv.se Där finns länk till projektet Ny i Norden. Det kommer även att finnas nationella kompletteringar till detta material på sajten.

